

راهنمای انتخاب رشته

با نگاه به شرایط بازار کار

شهریور ۱۴۰۴

انتخاب رشته و دانشگاه مثل انتخاب زمین برای کشاورزی است. اگر کشاورز در دل کویر بذر بپاشد، حتی اگر هر روز سخت کار کند، محصول زیادی به دست نمی‌آورد. اما همان بذر در خاک حاصلخیز، با زحمت کمتر هم باغی پُربار می‌سازد. آینده شغلی هم همین‌طور است، تلاش لازم است، اما انتخاب درست رشته و دانشگاه می‌تواند نتیجه تلاش شما را چند برابر کند.

روش استفاده از این گزارش برای انتخاب رشته

مقدمه مدیران	۱۰	فصل اول: رضایت تحصیلی و بازار کار	۱۲
فصل دوم: راهنمای انتخاب رشته	۳۶	راهنمای استفاده از گزارش	۳۰
رشته‌های مرتبط با گروه ریاضی	۳۷		
کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۴۸	مهندس شبیه / پلیر	۴۷
مهندس صنایع	۵۳	مهندس نفت / مهندس انرژی	۷۷
مهندس برق	۵۷	مهندس هوا فضا	۷۹
مهندس مکانیک	۶۳	شیمی	۸۱
مهندس عمران / مهندسی راه آهن	۶۵	مهندسی معماری	۸۵
رشته‌های مرتبط با گروه انسانی	۱۰۲		
مدیریت مالی / حسابداری	۱۰۲	گستردار	۱۰۵
	۱۰۹	اقتصاد	۱۰۹

۱

رشته مورد نظرتان را از فهرست (صفحه بعد) انتخاب و روی آن کلیک کنید.

۲

در این صفحه، اطلاعات زیادی راجع به رشته مورد نظرتان هست - مهم‌ترین اطلاعاتی که باید به آن‌ها دقت کنید، دو کادر بالای صفحه، سمت راست است: **میزان رضایت فارغ‌التحصیلان و میزان حقوق فارغ‌التحصیلان** در سه سال اول پس از فارغ‌التحصیلی.

نام دانشگاه	میان حقوق فارغ‌التحصیلان کارشناسی	میان اشتغال مرتبط	فرهنگ رشته
۱. دانشگاه تهران	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۰
۲. دانشگاه شهید بهشتی تهران	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۱
۳. دانشگاه خوارزمی تهران	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۲
۴. دانشگاه علامه طباطبائی	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۳
۵. دانشگاه فردوسی مشهد	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۴
۶. دانشگاه الزهراء (س) تهران	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۵
۷. دانشگاه قم	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۶
۸. دانشگاه اصفهان	۶۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۵۷

۳

در صفحه بعد، می‌توانید **وضعیت رشته موردنظران را در دانشگاه‌های مختلف** ببینید. با توجه به رتبه می‌توانید تصمیم بگیرید که برای قبولی در کدام دانشگاه‌ها شانس بالایی دارید.

حقوق	۱۲	علوم تربیتی	۱۳	تاریخ / باستان شناسی	۱۴
روابط عمومی	۱۵	فلسفه / الهیات و معارف	۱۶	جغرافیا	۱۷
روانشناسی	۱۸	علوم اجتماعی و جامعه شناسی	۱۹		
علوم سیاسی	۲۰	تربیت بدنی	۲۱		
راهنمای انتخاب دانشگاه	۲۲				
دانشگاه صنعتی شریف	۱۳۴	دانشگاه علامه طباطبائی تهران	۱۳۶	دانشگاه شیراز	۱۳۸
دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۱۴۵	صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۱۴۰	دانشگاه تبریز	۱۴۵
دانشگاه تهران	۱۴۶	صنعتی اصفهان	۱۵۱	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۱۵۲
		الزهراء (س) تهران	۱۵۳	دانشگاه شاهد تهران	۱۵۴
		دانشگاه خوارزمی تهران	۱۵۴	دانشگاه مازندران	۱۵۵

۴

برای دیدن اطلاعات بیشتر راجع به دانشگاه مورد نظرتان، به صفحه فهرست برگردید و روی اسم دانشگاه مورد نظرتان کلیک کنید.

۵

دانشگاه‌ها هم مثل رشته‌ها بر اساس معیارهای مختلف ارزیابی شده‌اند. در دو کادر بالای سمت راست صفحه، مهم‌ترین اطلاعات نمایش داده شده است: **میزان رضایت و حقوق فارغ‌التحصیلان** در سه سال‌های ابتدایی پس از فراغت از تحصیل.

رتبه‌بندی رشته‌های گروه انسانی	رتبه‌بندی رشته‌های گروه فنی
۱. مدیریت مالی / حسابداری	۱. مهندسی
۲. مدیریت / گستردار	۲. مهندسی صنایع
۳. اقتصاد	۳. مهندسی مکانیک
۴. حقوق	۴. مهندسی برق
۵. روانشناسی / جامعه‌شناسی	۵. مهندسی عمران
۶. علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی	۶. مهندسی معماری

۶

برای داشتن یک تصویر کلی و **مقایسه وضعیت رشته‌ها و دانشگاه‌ها نسبت به هم**، به صفحات رتبه‌بندی رشته‌ها (صفحه ۲۱ تا ۲۵) و رتبه‌بندی دانشگاه‌ها (صفحه ۱۱۸ تا ۱۲۱) مراجعه کنید.

مقدمه مدیران	◀ ۹	گزارش در یک نگاه	◀ ۱۰
فصل اول: رضایت تحصیلی و بازار کار	◀ ۱۲	فصل دوم: راهنمای انتخاب رشته	◀ ۳۴
رشته‌های مرتبط با گروه ریاضی			
کامپیوتر/ فناوری اطلاعات	◀ ۴۶	مهندسی عمران / مهندسی راه آهن	◀ ۷۳
مهندسی صنایع	◀ ۵۱	مهندسی شیمی / پلیمر	◀ ۷۷
مهندسی برق	◀ ۵۵	مهندسی هوافضا	◀ ۸۲
مهندسی مکانیک	◀ ۶۱	مهندسی معدن / زمین شناسی	◀ ۸۴
مدیریت مالی / حسابداری	◀ ۶۶	مهندسی معماری	◀ ۸۶
مدیریت کسب و کار	◀ ۶۹	شیمی	◀ ۸۸
		ریاضی و آمار	◀ ۱۰۶
		فیزیک	◀ ۱۰۳
		مهندسی پزشکی	◀ ۱۰۱
		مهندسی نفت	◀ ۹۹
		اقتصاد	◀ ۹۶
		مهندسی مواد و متالورژی	◀ ۹۲
			◀ ۴۵

رشته‌های مرتبط با گروه انسانی			◀ ۱۰۹		
مدیریت مالی / حسابداری	◀ ۱۱۰	روانشناسی	◀ ۱۲۵	تربیت بدنی	◀ ۱۳۷
مدیریت / کسب‌وکار	◀ ۱۱۳	علوم سیاسی	◀ ۱۲۹	تاریخ / باستان شناسی	◀ ۱۳۹
اقتصاد	◀ ۱۱۷	علوم تربیتی	◀ ۱۳۱	جغرافیا	◀ ۱۴۱
حقوق	◀ ۱۲۰	فلسفه / الهیات و معارف	◀ ۱۳۳		
روابط عمومی	◀ ۱۲۳	علوم اجتماعی و جامعه شناسی	◀ ۱۳۵		
راهنمای انتخاب دانشگاه			◀ ۱۴۴		
دانشگاه صنعتی شریف	◀ ۱۵۲	دانشگاه علم و صنعت ایران	◀ ۱۵۵	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	◀ ۱۵۸
دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک)	◀ ۱۵۳	دانشگاه شهید بهشتی تهران	◀ ۱۵۶	دانشگاه صنعتی اصفهان	◀ ۱۵۹
دانشگاه تهران	◀ ۱۵۴	دانشگاه علامه طباطبایی تهران	◀ ۱۵۷	دانشگاه الزهرا (س) تهران	◀ ۱۶۰

دانشگاه خوارزمی تهران	دانشگاه صنعتی همدان	دانشگاه شهید چمران اهواز
دانشگاه شیراز	دانشگاه صنعتی شاهرود	دانشگاه دامغان
دانشگاه تبریز	دانشگاه صنعتی قم	دانشگاه صنعتی سهند تبریز
دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) - قزوین	دانشگاه شهید مدنی تبریز
دانشگاه شاهد تهران	دانشگاه کاشان	دانشگاه اراک
دانشگاه مازندران	دانشگاه ارومیه	دانشگاه رازی کرمانشاه
دانشگاه خلیج فارس	دانشگاه زنجان	دانشگاه کردستان
دانشگاه فردوسی مشهد	دانشگاه گیلان	دانشگاه شهر کرد
دانشگاه اصفهان	دانشگاه قم	دانشگاه صنعتی اراک
دانشگاه یزد	دانشگاه سمنان	دانشگاه حکیم سبزواری

دانشگاه لرستان ◀ ۱۹۱

دانشگاه بیرجند ◀ ۱۹۲

دانشگاه ملایر ◀ ۱۹۳

فصل چهارم: منابع و روش شناسی

◀ ۱۹۵

مقدمه مدیران

انتخاب رشته دانشگاهی، اولین و شاید مهم‌ترین گام در تعیین مسیر شغلی است. متأسفانه نظام آموزشی ایران دانش‌آموزان را وادار می‌کند تا در سنین پایین، چنین انتخاب مهمی را انجام دهند. از آن دردناک‌تر اینکه سیستمی که فشار زیادی به دانش‌آموزان و خانواده آن‌ها وارد می‌کند تا با تمرکز بر یادگیری نکاتی بعضاً نامربوط، رتبه کنکور خود را بهبود دهند، هنگام گرفتن تصمیم مهم انتخاب رشته آن‌ها را رها می‌کند. دانش‌آموزان هم به ناچار یا با اتکا به تجربه و دانش محدود اطرافیان‌شان رشته انتخاب می‌کنند یا به مشاوران آموزشی پناه می‌برند که براساس رتبه پذیرفته‌شدگان سال قبل انتخاب رشته می‌کنند! برآیند این راه‌حل‌های نسنجیده منجر به شرایطی شده است که **بیش از نیمی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها از انتخاب خود ناراضی هستند**. مخصوصاً که تمرکز اصلی دانشگاه‌ها انتشار مقالات علمی است و هیچ انگیزه‌ای برای تربیت نیروی کار متناسب با نیازهای بازار کار کشور ندارند.

پژوهش‌های ما که در ادامه خواهد آمد نشان می‌دهد که **رضایت از انتخاب تحصیلی در بلندمدت بیش از هر چیز تحت تاثیر وضعیت شغلی است**؛ وقتی از افراد ناراضی دلیل عدم رضایت‌شان رو جويا می‌شویم اغلب به شرایط کار رشته یا دانشگاه خود اشاره می‌کنند. میزان رضایت از انتخاب تحصیلی به شکل معناداری در بین افراد شاغل (نسبت به غیرشاغلین)، در افراد با درآمد بالا (نسبت به افراد با درآمد پایین) و در میان افراد با شغل مرتبط با رشته تحصیلی (نسبت به شاغلین در حوزه های نامرتب) بالاتر است.

وقتی از افراد ناراضی پرسیدیم که اگر به عقب بازگردند چه انتخاب متفاوتی می‌کنند، اغلب به دنبال رشته‌ای بودند که به نظرشان شرایط کاری بهتری برایشان ایجاد می‌کرد.

در همین راستا، با تحلیل داده‌های بیش از ۵۰۰ هزار رزومه و برگزاری نظرسنجی‌های متعدد، تلاش کردیم راهنمایی تهیه کنیم تا با تکیه بر داده‌های معتبر به دانش‌آموزان در تصمیم پرابهام انتخاب رشته کمک کنیم. می‌دانیم که نسخه اول این گزارش که در دست دارید خالی از اشتباه و ایراد نیست، ولی این مسئله را مهم‌تر و تاثیر آن بر آینده مخاطبین این گزارش را بزرگ‌تر از آن دیدیم که فرصت انتشار گزارشی که شاید منجر به بحث و تبادل نظری مفید گردد را از دست دهیم. از اهالی رسانه، کارشناسان و صاحب‌نظران بازار کار، حوزه منابع انسانی و آموزش و همچنین از همه شاغلین و دلسوزان ایران دعوت می‌کنیم مطالب این گزارش را بخوانند، مشفقانه نقد کنند و چنانچه می‌توانند با ارائه راهکار به ما کمک کنند تا در سال‌های آینده نسخه‌های دقیق‌تری از این گزارش را منتشر کنیم. پیشاپیش از اینکه با به اشتراک‌گذاری این گزارش کمک می‌کنید این اطلاعات به دست افرادی که به آن نیاز دارند برسد متشکریم.

ما عمیقاً باور داریم که هر کسی لایق یک شغل خوب است - امیدواریم این گزارش گامی کوچک در تحقق رویای «شغل خوب برای همه» باشد.

مقداد ولایی

هم‌بنیان‌گذار
و هم‌مدیرعامل جاب‌ویژن

هادی محمدآبادی

هم‌بنیان‌گذار
و هم‌مدیرعامل جاب‌ویژن

گزارش در یک نگاه

۳,۰۰۰

کد رشته بررسی شده

۴۰,۰۰۰

نظرسنجی انجام شده

۵۰۰,۰۰۰

رزومه بررسی و دسته بندی شده

۲ بازار کار نامناسب؛ مهم‌ترین دلیل نارضایتی فارغ‌التحصیلان از انتخاب تحصیلی‌شان است.

60%

۱ حدود ۶۰٪ فارغ‌التحصیلان از انتخاب تحصیلی خود ناراضی‌اند.

۴ سه دانشگاه صنعتی شریف، تهران و امیرکبیر راضی‌ترین فارغ‌التحصیلان را دارند.

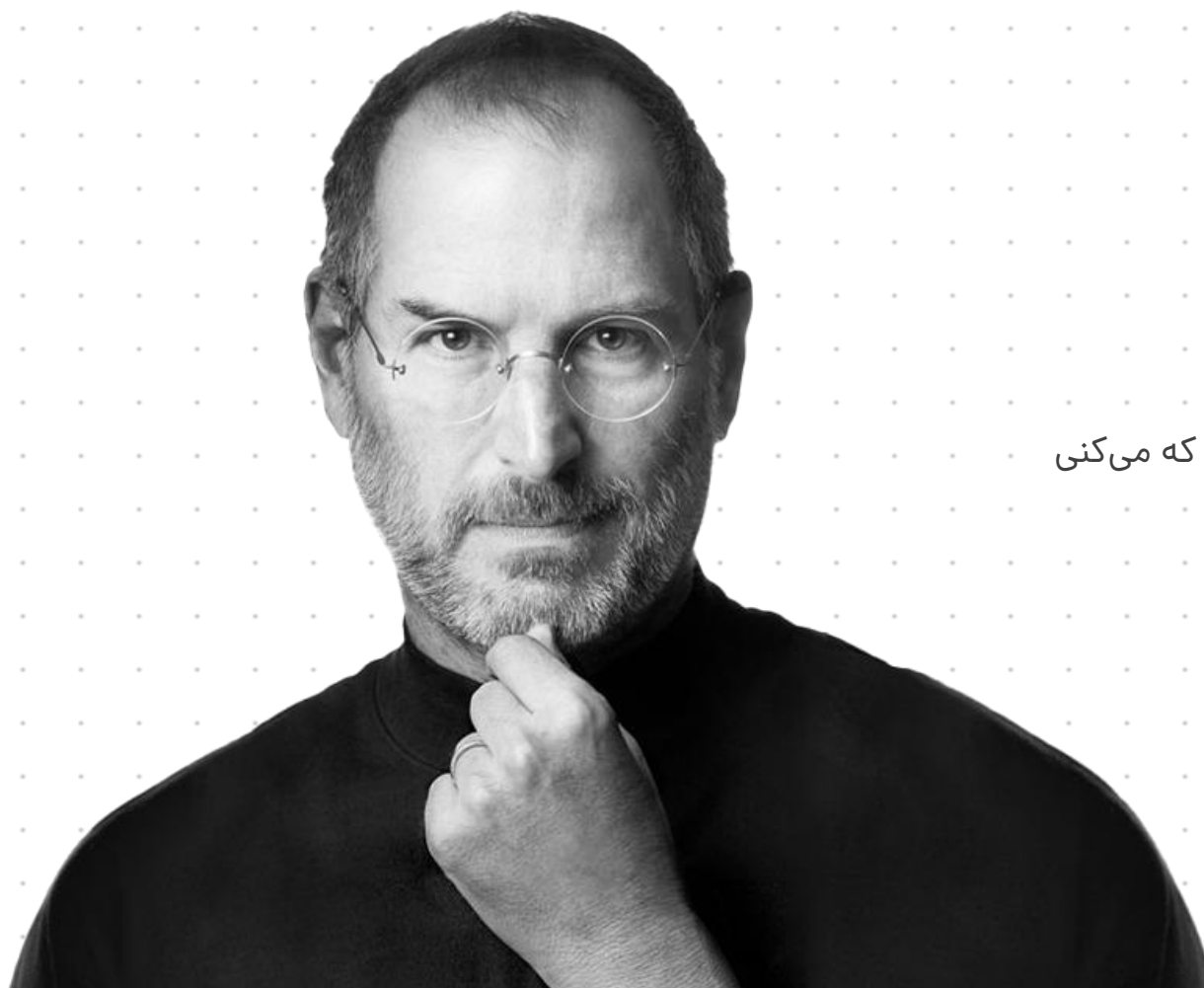

۳ سه رشته کامپیوتر، مهندسی صنایع و مدیریت مالی / حسابداری، راضی‌ترین فارغ‌التحصیلان را دارند.

- استیو جابز

فقط وقتی می‌توان کارهای خارق‌العاده انجام داد که عاشق کاری باشی که می‌کنی

فصل اول

رضایت تحصیلی و بازار کار

۶۰٪ فارغ‌التحصیلان از رشته یا دانشگاه خود ناراضی هستند

ناراضایتی تحصیلی

- حدود ۶۰٪ از فارغ‌التحصیلان از انتخاب‌های تحصیلی خود **ناراضی‌اند**. به طور مشخص مهمترین دلایل ناراضایتی میان فارغ‌التحصیلان دلایل مرتبط با **بازار کار** است.

- «**نبود فرصت‌های شغلی مناسب با درآمد کافی**»، خیلی بیشتر از «**عدم تناسب با علایق و روحیات**» عامل ناراضایتی افراد از انتخاب رشته تحصیلی است. همچنین در مورد رضایت از دانشگاه، «**عدم تسهیل ورود به بازار کار**» در مقایسه با «**سطح علمی اساتید**»، «**کیفیت دروس**» و یا «**عدم وجود امکانات رفاهی**» عامل بسیار مهمتریست.

بازار کار و رضایت تحصیلی

- نداشتن **شغل مرتبط با تحصیل** موجب ناراضایتی از تحصیل می‌شود به‌طوری‌که ناراضایتی از تحصیلات دانشگاهی میان افرادی که مشاغل نامربوط با تحصیلات دارند، **۲.۵ برابر بیشتر** از سایر افراد است.

- میزان رضایت فارغ‌التحصیلان از انتخاب رشته‌ی خود، با فرصت‌های شغلی موجود برای آن رشته ارتباط مستقیم دارد. در رشته‌هایی که فرصت‌های شغلی فراوانی برای آن‌ها وجود دارد، فارغ‌التحصیلان نیز عموماً رضایت بالایی از انتخاب رشته‌ی خود دارند. اغلب فارغ‌التحصیلانی که از انتخاب رشته‌ی خود ناراضی‌اند، اگر به عقب برگردند یکی از رشته‌هایی را که به لحاظ بازار کار پرتقاضا هستند، انتخاب می‌کنند.

تاثیر درآمد بر رضایت

- با **افزایش حقوق ماهانه** رضایت از رشته تحصیلی و دانشگاه، به‌طور پیوسته زیاد می‌شود که حاکی از نقش پررنگ درآمد افراد در رضایت آن‌ها از رشته تحصیلی است.

- با توجه به یافته‌های این فصل به نظر می‌رسد افرادی که در آستانه‌ی انتخاب رشته تحصیلی هستند، چه در انتخاب رشته و چه در انتخاب دانشگاه، بیش از هر عامل دیگری، باید به **وضعیت اشتغال و درآمد فارغ‌التحصیلان** آن رشته/دانشگاه توجه کنند.

از هر ۱۰ فارغ‌التحصیل، ۶ نفر از رشته یا دانشگاه خود ناراضی هستند و چند سال از بهترین سال‌های زندگی‌شان را در مسیری گذرانده‌اند که نتیجه مورد توقع‌شان را نداشته است

رضایت افراد از انتخاب رشته و دانشگاه،
٪ از فارغ‌التحصیلان

مجموع	بله ↓	خیر ↓	آیا از انتخاب رشته خود راضی هستید؟ <
۵۸٪	۱۸٪	۴۰٪	بله <
۴۲٪	۲۴٪	۱۸٪	خیر <
۱۰۰٪	۴۲٪	۵۸٪	مجموع

آیا از انتخاب دانشگاه خود راضی هستید؟ <

- به طور متوسط از هر ۱۰ نفر، تنها ۴ نفر از انتخاب تحصیلی خود (هم رشته و هم دانشگاه) راضی هستند.
- ۲۵٪ از فارغ‌التحصیلان هم از انتخاب رشته خود ناراضی بودند و هم از انتخاب دانشگاه. یعنی از هر چهار نفری که تحصیلات دانشگاهی دارند، یک نفر نارضایتی کامل از تحصیلات خود دارد.
- این سطح از نارضایتی نشان می‌دهد که روش‌های انتخاب رشته در میان دانش‌آموزان نیاز به بازنگری دارد.

اصلی‌ترین دلیل میزان بالای نارضایتی تحصیلی، همسو نبودن انتخاب‌های تحصیلی با بازار کار است

ما برای پیدا کردن دلایل نارضایتی افراد از تحصیل و یافتن انتظارات‌شان، پنج سناریو زیر را بررسی کردیم: (جزئیات این سناریوها در صفحات بعدی آمده‌اند)

۱ از افراد دلیل نارضایتی از تحصیل را پرسیدیم و پاسخ اصلی، «**نبود بازار کار**» برای رشته و «**عدم تسهیل ورود به بازار کار**» توسط دانشگاه بود.

۲ از افراد در وضعیت‌های مختلف شغلی رضایت از تحصیل را پرسیدیم و دیدیم که افراد بیکار رضایت کمتری از افراد شاغل دارند.

۳ از افراد پرسیدیم که آیا اشتغال‌شان با تحصیل مرتبط است یا خیر. افرادی که به دلیل نبود بازار کار مناسب در رشته‌شان مجبور به فعالیت در رشته دیگری بودند، نارضایتی بیشتری داشتند.

۴ از افراد درآمدشان را پرسیدیم و متوجه شدیم با افزایش درآمد، رضایت از تحصیل بیشتر می‌شود.

۵ از افرادی که از تحصیل‌شان ناراضی بودند پرسیدیم که اگر به گذشته برگردند چه رشته‌ای انتخاب می‌کنند و دیدیم که اغلب، رشته‌ای با بازار کار مناسب را انتخاب می‌کنند.

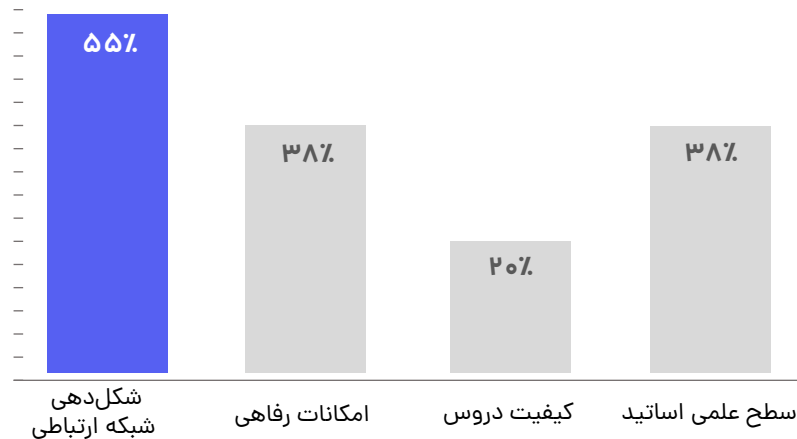
از تحلیل موارد فوق اینطور به نظر می‌رسد که:

«برای رسیدن به رضایت بلند مدت از انتخاب رشته، انتخاب رشته باید با نگاه **بلند مدت** و منطبق با **نیازهای بازار کار** باشد. انتظار اصلی افراد از تحصیل این است که مهارت‌های لازم برای **ورود به بازار کار** را کسب کنند و **ورودشان به بازار کار** راحت‌تر شود.»

۱- «نبود بازار کار برای رشته» و «عدم تسهیل ورود به بازار کار توسط دانشگاه»، از نظر فارغ‌التحصیلان، مهم‌ترین دلایل نارضایتی از تحصیل هستند

دلایل نارضایتی از دانشگاه^۱

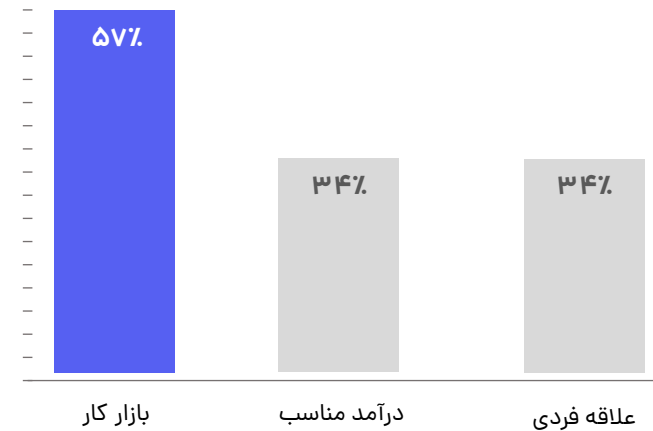
% از افراد ناراضی از دانشگاه*

- اهمیت «کیفیت دروس ارائه شده»، کمتر از نصف اهمیت «امکان شکل‌دهی شبکه ارتباطی مناسب برای ورود به بازار کار و پیشرفت» است

دلایل نارضایتی از رشته^۱

% از افراد ناراضی از رشته*

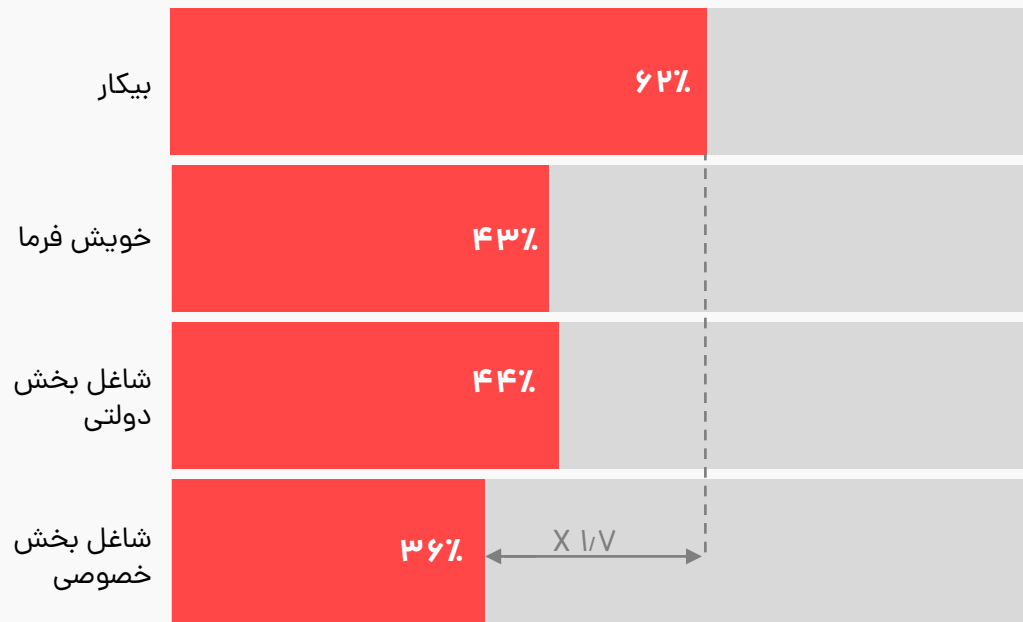

- «نبود بازار کار خوب» دلیل اصلی نارضایتی از رشته است
- «نبود بازار کار خوب» در مقایسه با «علاقه فردی» تاثیر بیشتری بر نارضایتی تحصیلی دارد

۱- نظرسنجی افزایش حقوق جاب‌ویژن ۱۴۰۴

۲- افراد بیکار ناراضیتی به مراتب بیشتری از تحصیلات‌شان دارند که نشان‌دهنده اهمیت بازار کار در رضایت از انتخاب تحصیلی‌ست

ناراضیتی فارغ‌التحصیلان از انتخاب رشته به تفکیک وضعیت اشتغال^۱
 % از فارغ‌التحصیلان در وضعیت‌های شغلی مختلف

- بیش از ۶۰٪ از فارغ‌التحصیلانی که شغل ندارند، از تحصیل خود ناراضی‌اند.

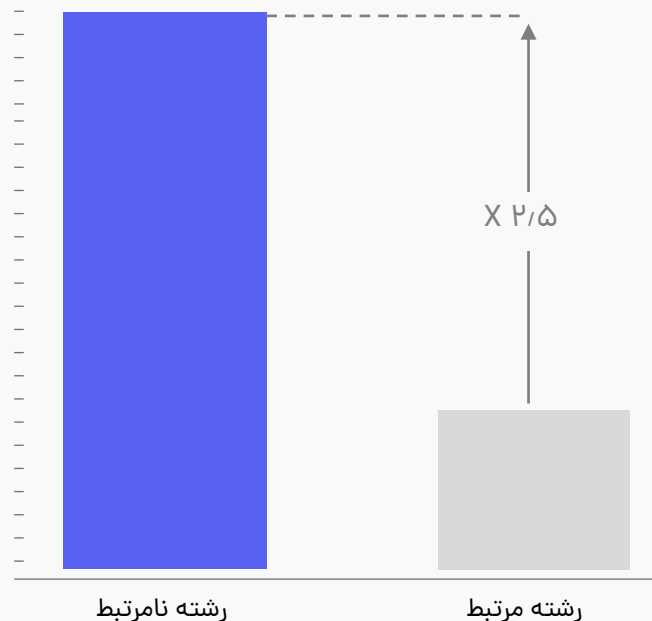
- فارغ‌التحصیلانی که بعد از چندین سال تحصیل، موفق به پیدا کردن کار نشده‌اند، دلیل بیشتری برای تردید در انتخاب خود دارند.

- در میان فارغ‌التحصیلان شاغل، افرادی که در بخش خصوصی فعالیت می‌کنند از انتخاب‌های تحصیلی خود رضایت بیشتری دارند (۶۴٪ از فارغ‌التحصیلان شاغل در بخش خصوصی از انتخاب تحصیلی خود راضی‌اند).

نظرسنجی رضایت تحصیلی جاب‌ویژن ۱۴۰۲،

۳- در شرایطی که فرد به دلیل نبود بازار کار مجبور به فعالیت در شغل نامرتب با رشته خود می‌شود، نارضایتی تحصیلی ۲/۵ برابر بیشتر است

میزان نارضایتی افراد از رشته تحصیلی و زمینه اشتغال^۱

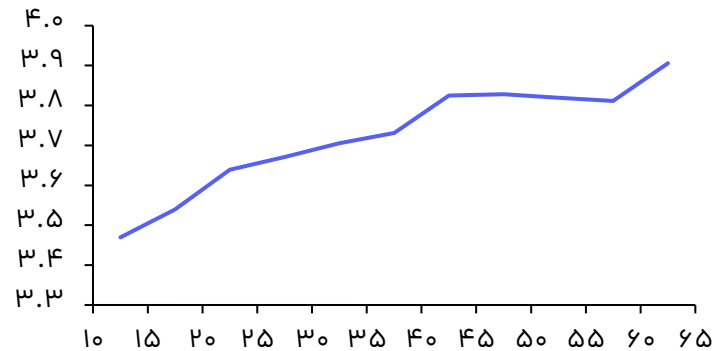

فرض کنیم که همه افراد هنگام ورود به دانشگاه، با میزان علاقه و رضایت مشابهی انتخاب رشته کرده‌اند. پس از اتمام تحصیل، افرادی که شغلی نامربوط به تحصیل‌شان دارند، ۲/۵ برابر بیشتر از افرادی که اشتغال مرتبط دارند، از رشته تحصیلی‌شان ناراضی هستند. این یعنی اگر نتوانید در جایی متناسب با رشته‌تان مشغول به کار شوید، با احتمال خیلی بیشتری در آینده از رشته‌تان ناراضی خواهید بود.

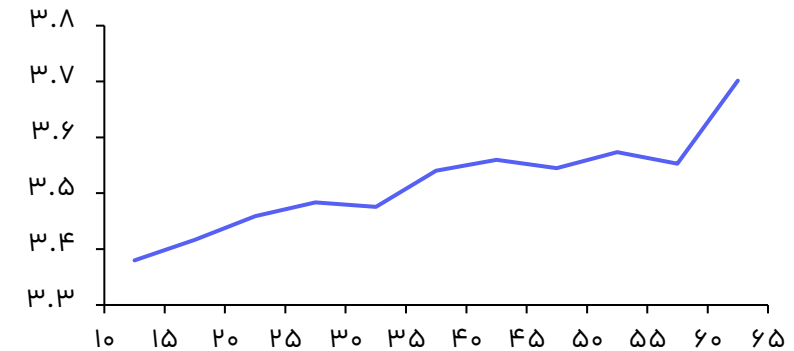
به همین دلیل ما به شما توصیه می‌کنیم که ترجیحا رشته‌ای را انتخاب کنید که برای شما کار مناسب داشته باشد.

۴- افرادی که درآمد بیشتری دارند، رضایت بیشتری از انتخاب رشته و دانشگاه خود دارند

رضایت از رشته و درآمد ماهانه^۱

رضایت از دانشگاه و درآمد ماهانه^۱

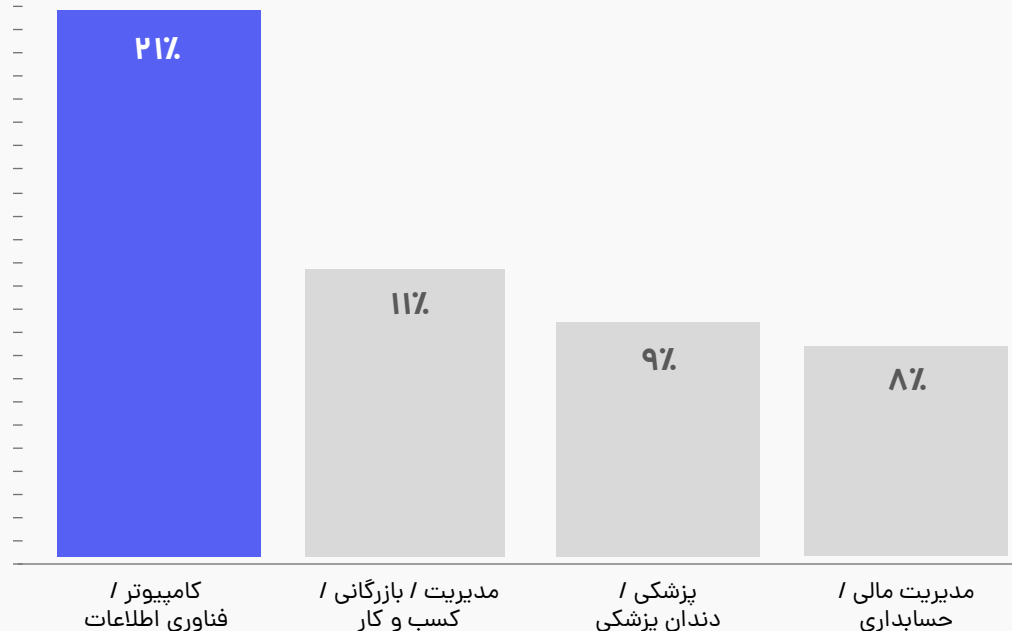

رابطه رضایت از دانشگاه و رشته تحصیلی با درآمد ماهانه مستقیم است و هرچه درآمد شما بالاتر باشد، احتمال رضایت‌تان از رشته تحصیلی بیشتر است، برای آگاهی از تاثیر رشته و دانشگاه بر حقوق و دستمزد می‌توانید، به فصل دوم و سوم این گزارش مراجعه کنید. برای اطلاع از حقوق و دستمزد مشاغل مختلف می‌توانید به «[گزارش حقوق و دستمزد جاب‌ویژن](#)» مراجعه کنید.

۱- نظرسنجی حقوق و دستمزد جاب‌ویژن ۱۴۰۴

۵- افراد پس از ورود به دانشگاه، اهمیت بازار کار را بیشتر درک می‌کنند؛ عمده افرادی که از رشته‌شان ناراضی هستند، اگر به گذشته برگردند رشته‌هایی را انتخاب می‌کنند که بازار کار خوبی دارند

رایج‌ترین رشته‌هایی که افراد ناراضی از انتخاب رشته، در صورت بازگشت به گذشته انتخاب می‌کنند، %

- رشته‌هایی که بازار کار و سطح درآمد مناسب‌تری دارند، در اولویت انتخاب افرادی هستند که از انتخاب رشته خود ناراضی هستند.

- اغلب افرادی که از رشته خود ناراضی هستند، امروز به این نتیجه رسیده‌اند که باید رشته‌ای با بازار کار خوب را انتخاب کنند؛ موضوعی که در نظر دانش‌آموزان کمتر دیده و شناخته شده است.

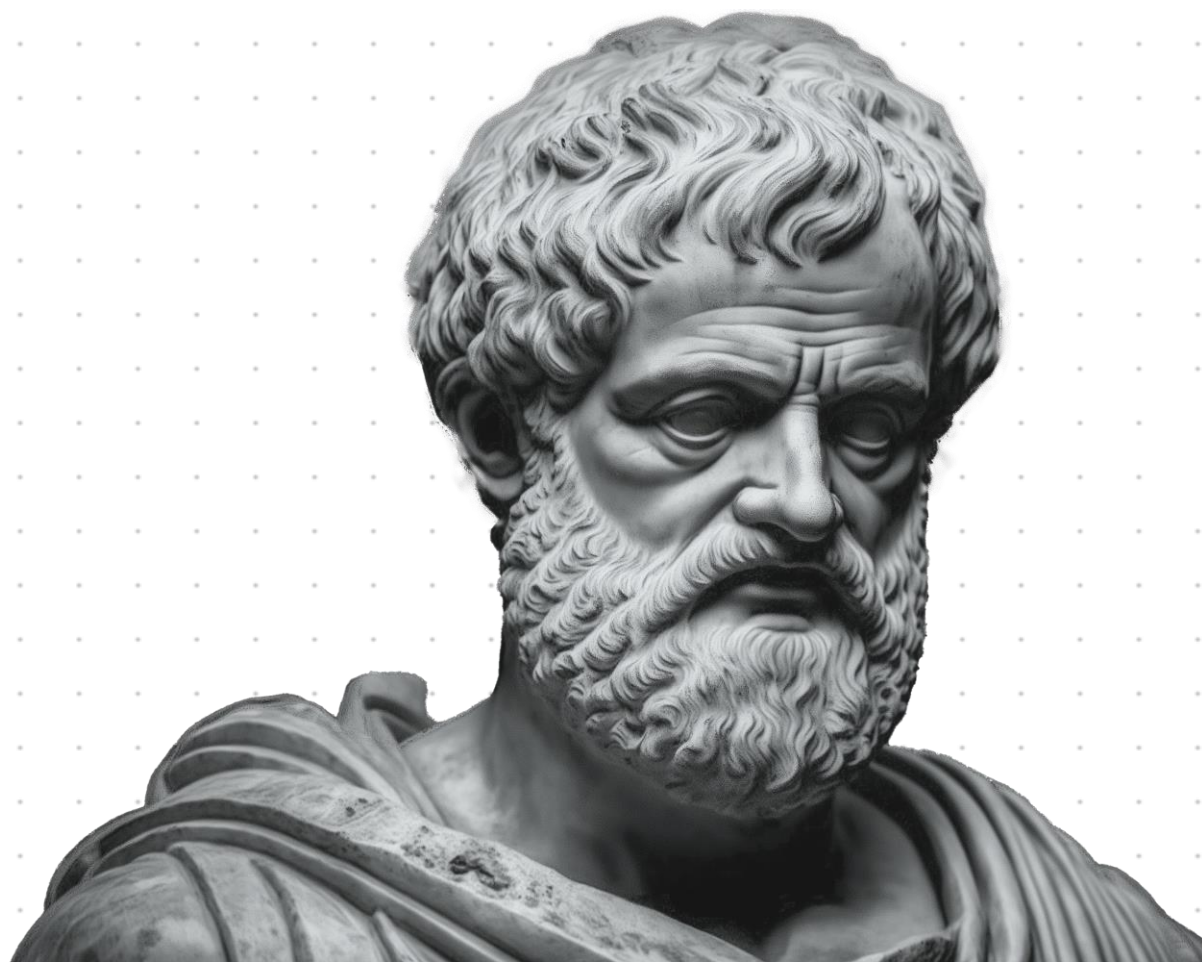
- برای مشاهده حقوق دریافتی گروه‌های شغلی مختلف به «گزارش سراسری میزان افزایش حقوق سال ۱۴۰۴»، مراجعه نمایید.

۱- نظرسنجی حقوق و دستمزد جاب‌ویژن ۱۴۰۴

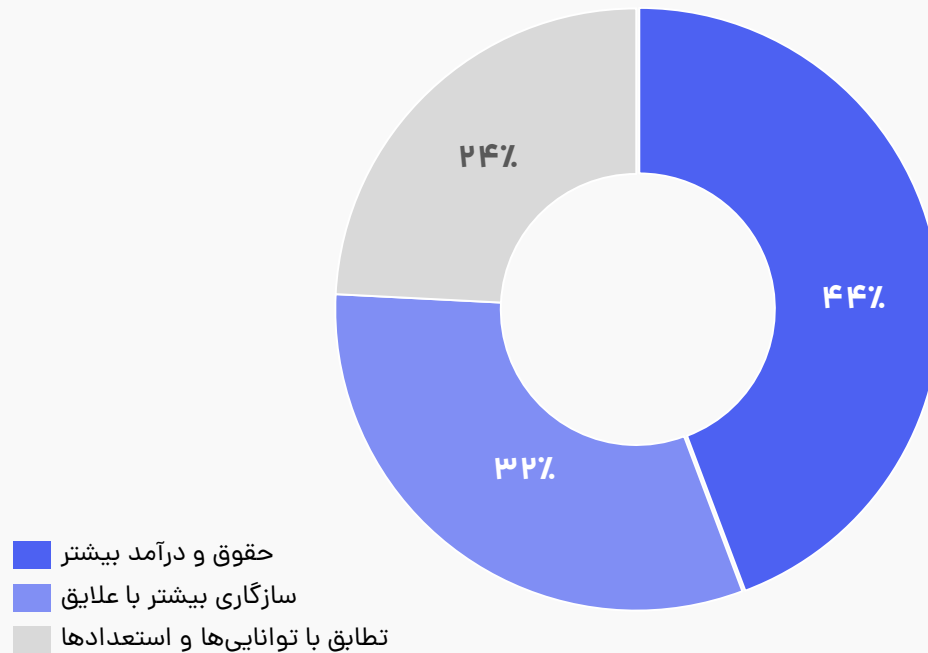
- ارسطو

برتری هرگز اتفاقی نیست؛ همیشه نتیجه‌ی اراده‌ی والا، تلاش جدی و تصمیمات هوشمندانه است.

رشته‌ای با بازار کار بهتر، انتخاب اول افرادی‌ست که از انتخاب رشته خود ناراضی هستند؛ علاقه و استعداد به‌ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند

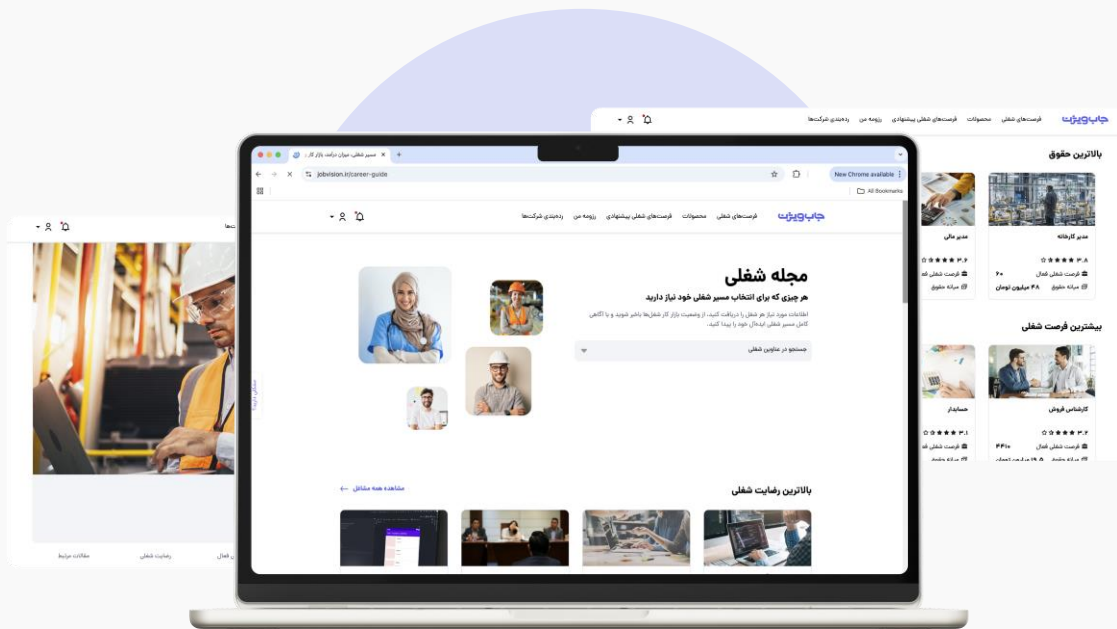
دلیل اصلی تغییر رشته افراد ناراضی، %

- در نظرسنجی، از افرادی‌که از انتخاب رشته خود ناراضی بودند سوال شد که در صورت بازگشت به گذشته، «چه رشته‌ای را انتخاب می‌کنند؟» (این مورد در صفحه گذشته بررسی شد)؛ پس از آن سوال شد که دلیل انتخاب این رشته چیست؟
- به‌نظر می‌رسد دلیل اصلی ناراضی‌تبی افراد از انتخاب رشته به ترتیب نبود **بازار کار**، عدم تطابق رشته با **علایق** و در نهایت ناهمخوانی رشته با **توانایی‌ها و استعدادهای** افراد بوده است؛ چرا که این موارد به‌ترتیب دلایل اصلی افراد برای انتخاب رشته جایگزین است.

۱- نظرسنجی حقوق و دستمزد جاب‌ویژن ۱۴۰۴

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد مشاغل مختلف و بازار کار مربوط به رشته‌ی تحصیلی، می‌توانید به مجله شغلی جاب‌ویژن مراجعه کنید

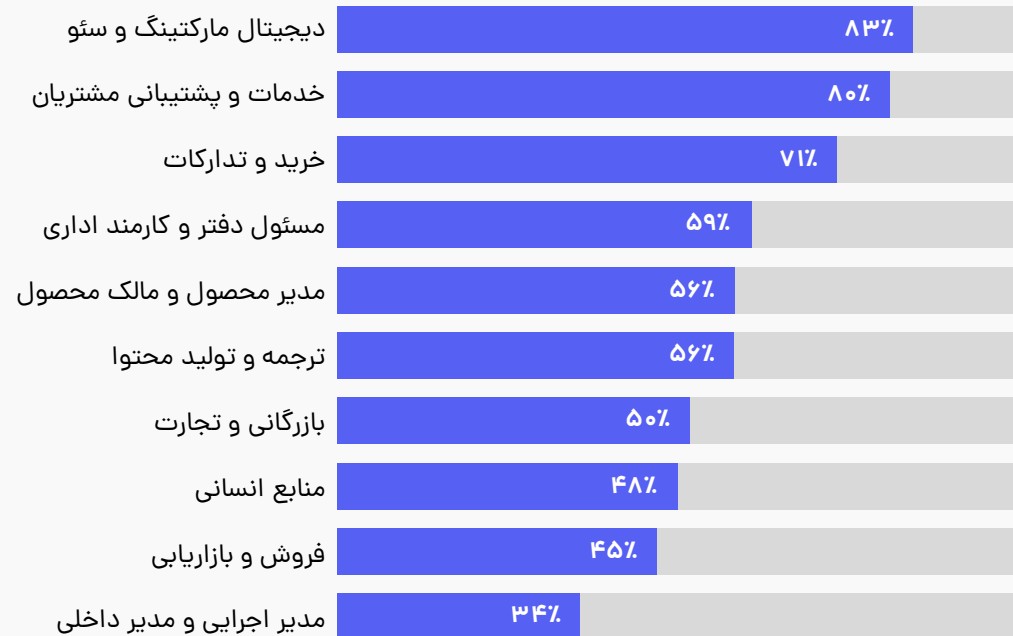

- شما می‌توانید با مراجعه به «مجله شغلی جاب‌ویژن» ببینید که در هر شغلی، باید چه وظایفی انجام دهید، چه مهارت‌هایی لازم دارید، شغلی که انتخاب کردید چه حقوقی دارد، مسیر رشد و موفقیت در شغل چطور است و... اطلاعات مفید زیادی کسب کنید.
- توصیه می‌کنیم برای رشته‌های مورد نظرتان، کارهای مربوط به رشته را پیدا کنید و اطلاعات مربوط به کارهای مختلف را در مجله بخوانید. اگر یک یا چند کار مربوط به رشته‌ای را دوست داشتید، احتمالاً این رشته مناسب شما هست.
- اگر به کاری علاقه دارید می‌توانید رشته‌های پیش‌نیاز آن را در مجله ببینید.

عدم انطباق ظرفیت سیستم آموزشی با نیازهای بازار کار منجر به کمبود فارغ‌التحصیلانی با تحصیلات مرتبط در تعداد قابل توجهی از مشاغل پرتقاضا و مهم شده است

گروه‌های شغلی دارای بالاترین نرخ نیروی کار با تحصیلات نامرتبط^۱

% از کل شاغلان هر گروه شغلی

- اغلب گروه‌هایی که بالاترین نرخ نیروی کار با تحصیلات نامرتبط را دارند، گروه‌های شغلی پرتقاضا و مهمی هستند.

- به نظر می‌رسد در مورد تعدادی از مشاغل پرتقاضا، یا رشته دانشگاهی متناظری وجود ندارد و یا اینکه دانش‌آموزان هنگام انتخاب رشته با این مشاغل و مسیر تحصیلی مورد نیاز آن‌ها آشنایی ندارند.

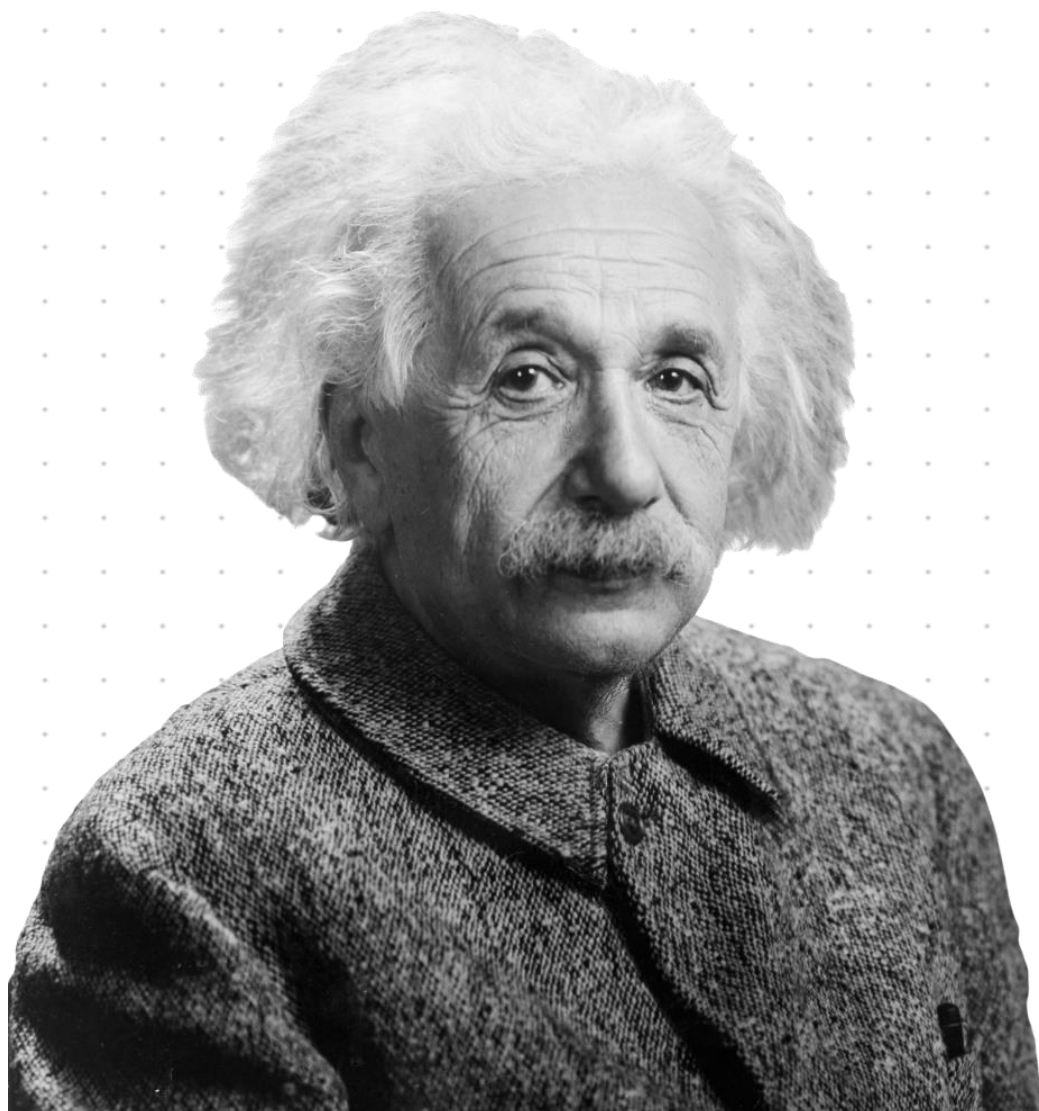
- دانش‌آموختگان برای ورود به این مشاغل مهارت‌های لازم را با گذراندن دوره‌هایی خارج از دانشگاه به دست می‌آورند و با کسب تجربه در حین کار، مهارت‌های خود را ارتقاء می‌دهند.

نظرسنجی رضایت تحصیلی جاب‌ویژن ۱۴۰۲

- آلبرت انیشتین

«آموزش، به خاطر سپردن گزاره‌ها نیست؛ بلکه پرورش ذهن برای اندیشیدن است.»

حسین جوشقانی

استادیار اقتصاد موسسه پژوهش‌های پیشرفته تهران، تیاس، دانشگاه خاتم

بازار کار افراد تحصیل‌کرده اگرچه سهم کمتری از کل بازار دارد، اما به دلیل اهمیت مشاغل این گروه، امکان بالای مهاجرت و هزینه سنگین تربیت‌شان، جایگاه ویژه‌ای دارد. با این حال، تا پیش از این مطالعه دقیقی درباره رضایت آنان از رشته و دانشگاه و ارتباط آن با بازار کار وجود نداشت. اخیراً شرکتی فعال در جורسازی کارجو و کارفرما، با داده‌های گسترده و تحقیق میدانی، گزارشی از میزان رضایت فارغ‌التحصیلان منتشر کرده است؛ گزارشی ارزشمند برای سیاستگذاران آموزشی، مدیران دانشگاه‌ها و دانش‌آموزان در آستانه انتخاب رشته.

طبق داده‌ها، تا سال ۱۳۹۱ نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان کمتر از افراد فاقد تحصیلات بود، اما پس از آن افزایش یافت؛ به گونه‌ای که در سال ۱۳۹۸ بیکاری دانشگاه‌رفتگان ۵۰ درصد بالاتر از سایرین شد. افزون بر این، حدود ۶۰ درصد از شاغلان تحصیل‌کرده یا از کار خود ناراضی‌اند یا در شغلی غیرمرتبط مشغولند. این بدان معناست که فردی پس از صرف هزینه‌های بالا و سال‌های جوانی، شرایطی سخت‌تر از دیگران در بازار کار می‌یابد. پرسش اساسی این است: چرا به این نقطه رسیده‌ایم و برای آینده چه باید کرد؟

سه عامل کلیدی در این بحران نقش داشته‌اند: ۱. **عرضه نیروی کار تحصیل‌کرده:** ظرفیت دانشگاه‌ها از میانه دهه ۸۰ جهش یافت و عرضه فارغ‌التحصیلان چند برابر شد. ۲. **تقاضای نیروی کار:** رشد اقتصادی پایین و تغییر نیازها باعث شد تقاضا همگام با عرضه افزایش نیابد و در برخی رشته‌ها کاهش یابد. ۳. **تکنولوژی‌های جورسازی:** هرچند هزینه جست‌وجو را کاهش داده و کارایی را تسهیل کرده، اما بحران بیکاری را حل نکرده است.

در مجموع، افزایش بی‌برنامه ظرفیت دانشگاه‌ها و توسعه نیافتگی بنگاه‌ها، بیکاری گسترده و نارضایتی جوانان - به ویژه بانوان تحصیل‌کرده - را رقم زده است. برای اصلاح وضعیت، سه اقدام ضروری است:

دانش‌آموزان با استفاده از این داده‌ها انتخاب آگاهانه‌تری داشته باشند.

دانشگاه‌ها و نظام آموزش عالی خود را متناسب با نیاز بازار بازآرایی کنند و از مداخله بیش از حد دولت کاسته شود.

سکوه‌های جورسازی با افزایش آگاهی و برگزاری رویدادهای مشترک با دانشگاه‌ها، پیوند کارفرما و کارجو را تقویت کنند.

در نهایت، اصلاح وضع موجود نیازمند بررسی‌های عمیق‌تر و بهره‌گیری از نظرات کارشناسان است. این نوشتار کوشید ضمن تبیین مسأله، ریشه‌های بحران و برخی راه‌حل‌ها را طرح کند؛ به امید آنکه گامی در اصلاح نظام آموزش عالی کشور باشد.

سجاد گلی

فارغ‌التحصیل دانشگاه هاروارد (Harvard)
و شرکت مشاوره مدیریت مکنزی (McKinsey & Co)

بحران آموزش عالی: شکاف بزرگ مهارت‌ها و نارضایتی‌های شغلی

آیا تحصیلات تکمیلی در ایران واقعا ارزش زمان و سرمایه‌ای را که از جوانان می‌گیرد، دارد؟

۱- نارضایتی گسترده از تحصیلات تکمیلی

تحصیلات عالی در ایران با بحران عمیقی مواجه است. براساس گزارش‌های جاب‌ویژن، بیش از ۶۰ درصد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی از رشته یا دانشگاه خود ناراضی هستند. شاید شما هم تجربه کرده‌اید یا در میان دوستان و آشنایان خود دیده‌اید که چگونه دانشجویان پس از سال‌ها تحصیل، با بازار کاری مواجه می‌شوند که نه تنها شغل مناسب و با درآمد کافی پیدا نمی‌کنند، بلکه اغلب مهارت‌هایشان هیچ تطابقی با نیازهای بازار ندارد. این مسئله به شکاف بزرگی در بازار کار منجر شده است: از یک سو، کارفرمایان از نبود نیروی کار ماهر شکایت دارند و از سوی دیگر، فارغ‌التحصیلان برای یافتن شغل مناسب به مشکل برمی‌خورند.

این شکاف نارضایتی‌های اجتماعی و اقتصادی عمیقی را ایجاد می‌کند. وقتی فردی پس از سال‌ها تلاش و تحصیل نمی‌تواند شغلی پیدا کند که از لحاظ جایگاه و درآمد متناسب با تلاشش باشد، احساس سرخوردگی و نارضایتی به او دست می‌دهد. بسیاری از فارغ‌التحصیلان مجبورند در مشاغل مشغول شوند که ارتباطی با مهارت‌های آموخته‌شان ندارد، همین مسئله منجر به افت انگیزه و کیفیت کار می‌شود.

۲- مهاجرت؛ راه فرار یا اجبار؟

اگر تا چند سال پیش مهاجرت بیشتر مربوط به نخبگان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های خاص بود، امروز این پدیده به یک امر فراگیر تبدیل شده است. تحقیقات نشان می‌دهد که ۷۰ درصد شاغلین ایرانی تمایل به مهاجرت دارند، و این عدد در بین فارغ‌التحصیلان همه رشته‌ها و همه دانشگاه‌ها کمابیش مشابه است.

مهاجرت برای بسیاری از دانش‌آموختگان، راهی است برای یافتن بازاری که دانش، مهارت و توانایی‌هایشان را به رسمیت بشناسد. آن‌ها به دنبال شغلی با دستمزد و شرایط بهتر هستند، چیزی که در حال حاضر بازار کار ایران قادر به ارائه آن نیست. گزارش‌های متعدد حاکی از این است که افزایش تورم، تحریم‌های اقتصادی، و نابسامانی‌های بازار کار، تمایل به مهاجرت را در میان دانشجویان و فارغ‌التحصیلان افزایش داده است.

جامعه‌شناسان هشدار می‌دهند که ایران در حال ورود به فاز «مهاجرت توده‌وار» است. بحران نیروی انسانی ماهر در ایران می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای داشته باشد، زیرا بسیاری از افرادی که به کشورهای دیگر مهاجرت می‌کنند، همان‌هایی هستند که می‌توانستند آینده کشور را بسازند. در این بین دانشگاه‌ها به جای اینکه بر یاد دادن مهارت‌های مرتبط بر بازار کار متمرکز باشند تا افراد از همان دوران دانشجویی وارد بازار کار (کارآموز) شده و آینده مناسبی پیش روی خود ببینند، در حال تبدیل شدن به موسسات رایگان تسهیل مهاجرت هستند.

۳- آیا اصلاح ممکن است؟

شاید عجیب به نظر برسد، اما با وجود بحران‌هایی که اشاره شد، نشانی از اراده جمعی برای اصلاح سیستم آموزش عالی دیده نمی‌شود. تقریباً همه ما، صرفنظر از دیدگاه سیاسی یا اقتصادی خود، تجربه‌های مشابهی داریم: انتخاب رشته اشتباه، پیدا نکردن شغل مناسب، یا تمایل به مهاجرت. بنابراین به نظر می‌رسد توافق سیاسی برای اولویت دادن به حل این مسئله ساده باشد، اما حداقل تا به حال نشان واضحی از چنین توافقی دیده نمی‌شود.

نظام آموزشی در سال‌های پیش از تحصیلات تکمیلی متمرکز است بر کنکور. علیرغم اینکه صنعت بزرگ و پرونقی حول کنکور و آزمون‌های آموزشی و کلاس‌های خصوصی و مدارس غیرانتفاعی شکل گرفته است، و علیرغم همه فشارهای روحی و روانی که بر دانش‌آموزان و خانواده‌ها، برای کسب رتبه‌های بهتر در کنکور وارد می‌شود، این صنعت عظیم اهمیت درخوری به آینده دانش‌آموزان نمی‌دهد. دانش‌آموزانی که برای کمی بهتر شدن رتبه کنکور خود در معرض مشاوره‌ها و فشارهای گوناگون بودند در هنگام انتخاب رشته کمک درستی دریافت نمی‌کنند. مشاوره‌های انتخاب رشته بیشتر بر این منطق استوار است که "با این رتبه سال پیش این رشته-دانشگاه قبول شدند".

اصلاح این وضعیت نیازمند همکاری گسترده‌ای است که همه نهادهای دخیل در آموزش و بازار کار باید دست به دست هم دهند. این مسئله فقط مشکل دانشجویان یا دانشگاه‌ها نیست، بلکه یک بحران ملی است.

۴- دانشگاه‌ها باید بیدار شوند

یکی از نقاط مثبت گزارش‌های اخیر، این است که دانشگاه‌ها اکنون قابل مقایسه شده‌اند. پیش از این، همگی می‌دانستیم که دانشگاه‌های برتری مانند شریف یا تهران در صدر هستند، اما درباره عملکرد دیگر دانشگاه‌ها اطلاعات زیادی نداشتیم. این مقایسه می‌تواند باعث رقابت و بهبود عملکرد دانشگاه‌ها شود. مخصوصاً که معیار اصلی این رتبه‌بندی "میزان رضایت فارغ‌التحصیلان" و "وضعیت فارغ‌التحصیلان در بازار کار" است. مثلاً اکنون می‌دانیم که دانشگاه یزد از دانشگاه اصفهان و دانشگاه صنعتی تبریز دانشگاه موفق‌تری‌ست. امیدوارم این قابلیت اندازه‌گیری و مقایسه مورد توجه مسئولین وزارت و علوم و دانشگاه‌ها قرار گیرد و کمک کند که مسئولین در جهت بهبود وضعیت دانشگاه‌ها اقدام کنند. برند هر دانشگاه در نهایت به وضعیت فارغ‌التحصیلان آن در بازار کار بستگی دارد. اگر دانشگاهی نتواند دانشجویان خود را برای بازار کار آماده کند، حتی اگر در همه حوزه‌های دیگر موفق باشد، شکست خواهد خورد.

مسئولین وزارت علوم و دانشگاه‌ها باید این گزارش‌ها را به‌عنوان هشدار جدی برای اصلاحات اساسی تلقی کنند. نارضایتی فارغ‌التحصیلان از عدم انطباق تحصیلاتشان با نیازهای بازار کار، به مسئله‌ای حیاتی تبدیل شده است. دانشگاه‌ها باید با تمرکز بر کاربردی کردن آموزش‌ها و افزایش ارتباط با صنعت و بازار کار، گام‌های جدی بردارند.

برای رسیدن به این هدف، دانشگاه‌ها می‌توانند از چندین راهکار کلیدی استفاده کنند:

توسعه برنامه‌های کارآموزی هدفمند: دانشگاه‌ها باید فرصت‌های کارآموزی متنوعی را فراهم کنند که دانشجویان بتوانند در محیط‌های واقعی کار تجربه کسب کنند. این کارآموزی‌ها باید به گونه‌ای طراحی شوند که به‌طور مستقیم با مهارت‌های مورد نیاز رشته‌ها مرتبط باشند و دانشجویان را برای بازار کار آماده کنند.

همکاری با شرکت‌های پیشرو: دانشگاه‌ها می‌توانند با شرکت‌های مهم صنعتی و کسب‌وکارها همکاری‌های استراتژیک ایجاد کنند. این همکاری‌ها می‌تواند به تعریف پروژه‌های مشترک، ایجاد آزمایشگاه‌های تخصصی در دانشگاه و حتی جذب نیروهای متخصص از صنعت به عنوان استادان مهمان یا مشاور منجر شود.

بازبینی و اصلاح برنامه‌های درسی: برنامه‌های آموزشی باید به‌طور مداوم بازبینی شوند تا مهارت‌های عملی و کاربردی را تقویت کنند. درس باید براساس نیازهای واقعی بازار کار و فناوری‌های نوین به‌روزرسانی شوند تا دانشجویان بتوانند با دانش به‌روز و مهارت‌های لازم فارغ‌التحصیل شوند.

دعوت از شرکت‌ها و متخصصان برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی: دانشگاه‌ها باید به‌طور منظم از متخصصان صنعت و شرکت‌ها دعوت کنند تا کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برگزار کنند. این کارگاه‌ها می‌توانند فرصتی برای دانشجویان باشند تا مهارت‌های عملی و حرفه‌ای خود را بهبود بخشند و با چالش‌های بازار کار از نزدیک آشنا شوند.

استفاده از شبکه فارغ‌التحصیلان برای ایجاد ارتباطات کاری: فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها می‌توانند منبعی غنی برای شبکه‌سازی و ایجاد فرصت‌های شغلی باشند. دانشگاه‌ها باید با استفاده از این شبکه‌ها، فرصت‌های بیشتری برای دانشجویان فراهم کنند و آن‌ها را به شرکت‌ها و کسب‌وکارهای مرتبط معرفی کنند.

ایجاد دفاتر کاریابی و خدمات شغلی در دانشگاه‌ها: ایجاد دفاتر کاریابی و مشاوره شغلی که به دانشجویان در جستجوی شغل کمک کنند، می‌تواند نقش مؤثری در کاهش نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان داشته باشد. این دفاتر باید به‌طور فعال با شرکت‌ها در ارتباط باشند و فرصت‌های شغلی متناسب با مهارت‌های دانشجویان را به آن‌ها معرفی کنند.

تخصیص منابع متفاوت به بخش‌های آموزشی و حرفه‌ای: دانشگاه‌ها باید منابع مالی و انسانی خود را به گونه‌ای تخصیص دهند که بتوانند برنامه‌های آموزشی و مهارتی مؤثرتری ارائه دهند. این منابع می‌تواند شامل بودجه‌های پژوهشی، حمایت از دوره‌های کارآموزی و تقویت ارتباط با صنعت باشد.

اجرای این راهکارها می‌تواند به دانشگاه‌ها کمک کند تا فارغ‌التحصیلانی تربیت کنند که نه تنها از نظر تئوری، بلکه از نظر عملی و مهارتی نیز آماده ورود به بازار کار باشند. تنها در این صورت است که می‌توان به بهبود وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان و افزایش رضایت آن‌ها از تحصیلات امیدوار بود.

۵- احیای نظام فنی و حرفه‌ای

در کشورهای پیشرفته مانند آمریکا، ژاپن و بریتانیا، تنها بخشی از نیروی کار نیازمند تحصیلات دانشگاهی است. بسیاری از مشاغل با مهارت‌های فنی و حرفه‌ای اداره می‌شوند. در ایران، با تمرکز بیش از حد بر دانشگاه‌ها، نظام فنی و حرفه‌ای به حاشیه رانده شده است. در حالی که بسیاری از مشاغل در کشور به نیروی کار فنی نیاز دارند، نظام آموزشی ما جوانان را به سمت تحصیلات دانشگاهی سوق می‌دهد. این تمرکز بر مدرک‌گرایی به قیمت از دست رفتن مهارت‌های کاربردی و مورد نیاز جامعه تمام می‌شود.

برای بهبود وضعیت، نظام فنی و حرفه‌ای باید احیا و به‌روز شود. افزایش کیفیت و تنوع در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، می‌تواند به شکل چشمگیری نرخ بیکاری را کاهش دهد و نیروهای کار ماهر را وارد بازار کند. همچنین، باید فرهنگ مدرک‌گرایی اصلاح شود تا جوانان به مهارت‌آموزی بیشتر از کسب مدرک دانشگاهی اهمیت دهند.

نتیجه‌گیری: دعوت به عمل

بحران در نظام تحصیلات تکمیلی ایران، یک مسئله ساده نیست که با اصلاحات جزئی برطرف شود. نیاز به تغییرات اساسی و همکاری همه‌جانبه از سوی دولت، دانشگاه‌ها، صنایع و حتی خانواده‌ها است. تا زمانی که این تغییرات رخ ندهد، همچنان فارغ‌التحصیلانی خواهیم داشت که ناامید از آینده و ناراضی‌تری درونی، به مهاجرت یا مشاغل نامرتبط روی می‌آورند.

- بنجامین فرانکلین

پرسودترین سرمایه گذاری، سرمایه گذاری در یادگیری ست

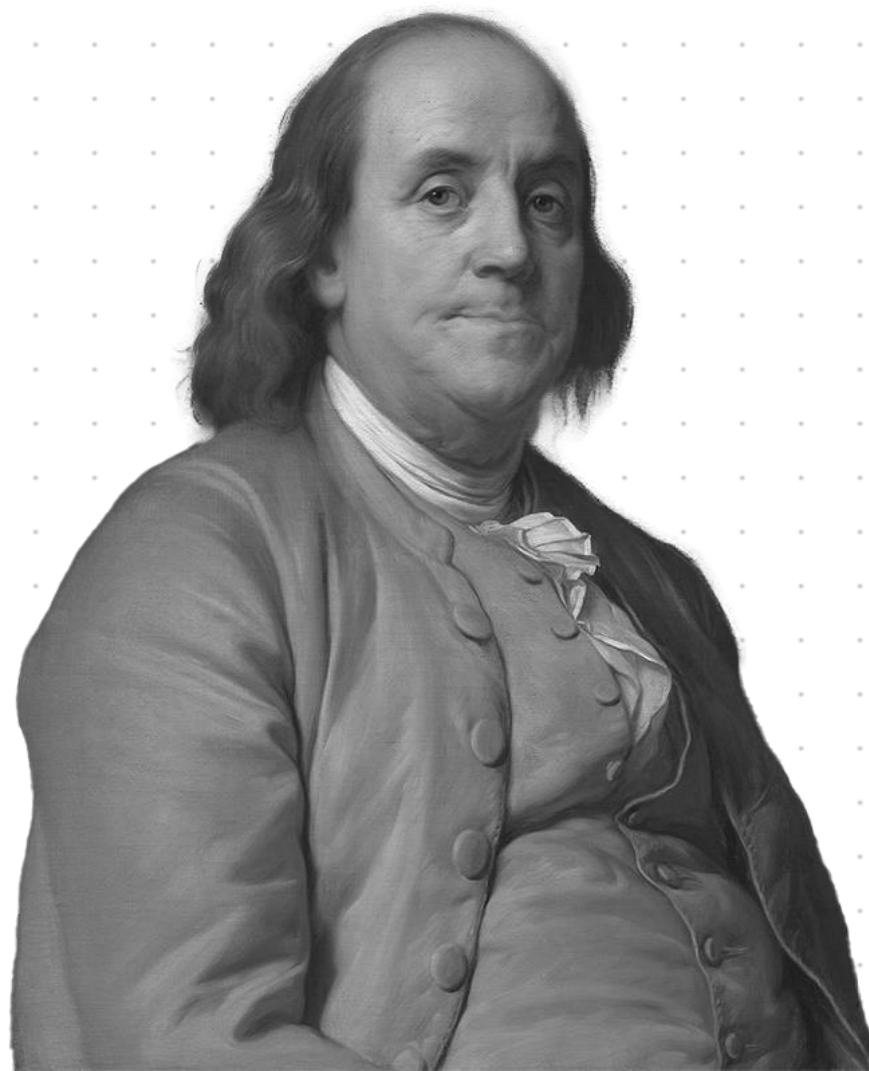

PHOTO BY HAMIDREZA RAFIEI

فصل دوم

راهنمای انتخاب رشته

هدف از بخش پیش رو این است که رشته‌ها بر اساس ملاک‌های مختلفی بررسی و امتیازدهی شوند. مهم‌ترین ملاک‌هایی که برای مقایسه رشته‌ها در این بخش استفاده می‌شوند، به شرح زیر هستند:

۱- **رضایت فارغ‌التحصیلان:** رضایت فارغ‌التحصیلان رشته، به عنوان مهم‌ترین شاخص هر رشته، هم به‌طور کلی از فارغ‌التحصیلان پرسیده شده و هم رضایت از **تعداد موقعیت‌های شغلی، علاقه به مشاغل رشته و سطح درآمد مشاغل رشته**، جداگانه بررسی شده است.

۲- **حقوق فارغ‌التحصیلان:** در این بخش حقوق درخواستی فارغ‌التحصیلان هر رشته «تا سه سال پس از فارغ‌التحصیلی مقطع کارشناسی» گزارش شده است.

۳- **آخرین رتبه قبولی:** به‌عنوان شاخصی که تقاضای رشته در میان دانش‌آموزان و رقابت برای ورود به رشته را نشان می‌دهد، آخرین رتبه منطقه ۱، در اولین دانشگاهی که هر رشته تکمیل ظرفیت شده، گزارش شده است.

۴- **نرخ اشتغال در شغل مربوط به رشته:** درصد فارغ‌التحصیلان رشته که در مشاغل مرتبط با همان رشته مشغول به کار هستند، در این بخش گزارش شده است.

در ادامه، ابتدا رشته‌های مختلف براساس تک تک شاخص‌ها و نیز ترکیب آن‌ها رتبه بندی شده‌اند. سپس برای هر رشته، صفحاتی طراحی شده که بتوان در یک نگاه، اطلاعات کاملی از آن رشته را با جزییات مورد بررسی قرار داد.

امیرحسین حسینی آرانی

هم‌بنیان‌گذار و CTO در جاب‌ویژن

انتخاب رشته فرایندی بسیار مهم و تأثیرگذار است که متأسفانه گاهی اوقات توجه کافی به ابعاد مختلف آن نمی‌شود. اینکه (بر اساس نتایج همین گزارش) بیش از نیمی از فارغ‌التحصیلان از رشته یا دانشگاه خود ناراضی هستند، گواهی بر این موضوع است.

در انتخاب رشته، توجه هم‌زمان به دو دسته از عوامل ضروری است:

۱- عوامل درونی (مثل علاقه، استعداد، توانمندی، شرایط خانوادگی و ...)

۲- عوامل بیرونی (مثل بازار کار هر رشته و درآمد آن، شرایط دانشگاه‌ها و ...)

مشکل اینجاست که بسیاری از اوقات یکی از این عوامل نادیده گرفته می‌شود. مثلاً اگر در رشته‌ای که به آن علاقه‌مند نیستید (یا در آن استعداد ندارید) تحصیل کنید (حتی در بهترین دانشگاه)، احتمالاً با علاقه درس‌ها را دنبال نخواهید کرد و به جایگاه‌های مطلوبی در آن رشته دست نمی‌یابید. همچنین اگر به رشته‌ای علاقه‌مند باشید ولی بازار کار خوبی نداشته باشد، ممکن است در پیدا کردن کار مناسب (و با درآمد مطلوب) با چالش مواجه شوید. بنابراین، نکته کلیدی این است که هم‌زمان به هر دو بعد توجه داشته باشید. در گزارش پیش رو، بیشتر بر عوامل بیرونی تمرکز داشته‌ایم و تلاش شده آمارهای معتبری در این زمینه ارائه شود. عوامل درونی بیشتر نیازمند بررسی شخصی و تحقیق و کمک گرفتن از مشاوران و خانواده است و شاید تست‌های شخصیت‌شناسی بتوانند به شما در این زمینه کمک کند.

برای یک انتخاب رشته موفق، هم رشته اهمیت دارد و هم دانشگاه. اما اغلب اوقات رشته مهم‌تر از دانشگاه است. شما (چنانچه در شغل مرتبط با رشته خود مشغول شوید) با رشته خود سال‌ها سروکار دارید و تا آخر عمر با آن در ارتباط خواهید بود، اما با دانشگاه نهایتاً چند سال در ارتباط هستید و بعد این دوره اهمیت آن بسیار کاهش می‌یابد و بعضاً می‌تواند مقداری به رزومه شما (برای کسب شغل بهتر) اعتبار دهد. به‌طور مثال، معمولاً رشته و کار اطرافیان را می‌دانیم، ولی دانشگاه افراد را به‌ندرت به خاطر داریم.

میزان محبوبیت رشته بین داوطلبان و رتبه قبولی آن نباید معیار اصلی انتخاب رشته شما باشد. چرا که طبق داده‌هایی که در فصل مربوط به راهنمای انتخاب رشته به آن اشاره شده، لزوماً میزان پرترفدار بودن رشته و سخت بودن پذیرفته شدن در آن ارتباطی با مناسب بودن بازار کار آن رشته ندارد. حتماً رشته‌هایی وجود دارند که پذیرش در آنها بسیار سخت است و بین داوطلبان محبوب هستند، ولی بازار کار آن رشته به این میزان خوب نیست و درصد قابل توجهی از فارغ‌التحصیلان آن رشته در رشته دیگری مشغول به کار هستند. به عبارت دیگر، اجازه ندهید جو غالب جامعه (کنکوری‌ها) و موج‌های احساسی بر انتخاب شما تأثیر بگذارد و خودتان برای آینده خود تصمیم بگیرید.

در انتها توصیه می‌کنم پس از انتخاب رشته و ورود به دانشگاه، **هر چه سریع‌تر تلاش کنید مهارت‌های خود را در حوزه کاری مورد نظر تقویت نموده و زودتر وارد بازار کار شوید.** حتی اگر امکان پذیر بود، به عنوان کارآموز در شرکت‌هایی که موقعیت شغلی مورد نظر را دارند مشغول به کار شوید تا بتوانید در کوتاه‌ترین زمان ممکن به سطح بالایی از مهارت‌ها دست یابید.

امیدوارم با استفاده از این گزارش و توصیه‌های ارائه شده بتوانید انتخاب رشته صحیحی داشته باشید و چند سال آینده که به آن مراجعه می‌کنید، از این انتخاب حساس و مهم خود راضی باشید.

رتبه‌بندی رشته‌های گروه ریاضی

رتبه‌بندی از ترکیب معیارهای رضایت فارغ‌التحصیلان، درآمد و بازار کار رشته انجام شده است. برای دیدن اطلاعات مربوط به رشته مورد نظرتان، روی آن کلیک کنید.

۱	کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۷	مهندسی عمران / مهندسی راه آهن	۱۳	مهندسی مواد و متالورژی
۲	مهندسی صنایع	۸	مهندسی شیمی / پلیمر	۱۴	اقتصاد
۳	مهندسی برق	۹	مهندسی هوافضا	۱۵	مهندسی نفت
۴	مهندسی مکانیک	۱۰	مهندسی معدن / زمین شناسی	۱۶	مهندسی پزشکی
۵	مدیریت مالی / حسابداری	۱۱	مهندسی معماری	۱۷	فیزیک
۶	مدیریت / کسب و کار	۱۲	شیمی	۱۸	ریاضی و آمار

مقایسه رشته‌های برتر گروه ریاضی در سال گذشته و امسال

رشته کامپیوتر / فناوری اطلاعات در سال گذشته و امسال صدر نشین رشته‌های ریاضی بوده است، مهندسی صنایع از رتبه سوم به دوم ارتقاء یافته است، مهندسی برق از رتبه چهارم به سوم ارتقاء یافته است، مهندسی مکانیک با دو رده نزول به رتبه چهارم رسیده است و مهندسی هوافضا از جمع پنج رشته برتر خارج شده و مهندسی عمران / مهندسی راه آهن رتبه پنجم را به دست آورده است.

رشته‌های برتر سال ۱۴۰۳		رشته‌های برتر سال ۱۴۰۴	
کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۱	کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۱
مهندسی مکانیک	۲	مهندسی صنایع	۲
مهندسی صنایع	۳	مهندسی برق	۳
مهندسی برق	۴	مهندسی مکانیک	۴
مهندسی هوافضا	۵	مهندسی عمران / مهندسی راه آهن	۵

* به دلیل عدم حضور رشته «مدیریت مالی / حسابداری» در سال گذشته، این رشته در رتبه‌بندی این صفحه حضور ندارد.

رتبه‌بندی رشته‌های گروه انسانی

رتبه‌بندی از ترکیب معیارهای مختلف رضایت فارغ‌التحصیلان، درآمد و بازار کار رشته انجام شده است. برای دیدن اطلاعات مربوط به رشته مورد نظرتان، روی آن کلیک کنید.

۱	مدیریت مالی / حسابداری	۶	روانشناسی	۱۱	تربیت بدنی
۲	مدیریت / کسب‌وکار	۷	علوم سیاسی	۱۲	تاریخ / باستان‌شناسی
۳	اقتصاد	۸	علوم تربیتی	۱۳	جغرافیا
۴	حقوق	۹	فلسفه / الهیات و معارف		
۵	روابط عمومی	۱۰	علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی		

مقایسه رشته‌های برتر گروه انسانی در سال گذشته و امسال

رشته مدیریت مالی / حسابداری با یک رتبه ارتقاء، اولین رشته گروه انسانی در سال ۱۴۰۴ است، مدیریت / کسب‌وکار با یک پله نزول دومین رشته است؛ در حالی که اقتصاد به لیست رشته‌های برتر گروه انسانی صعود کرده است. رشته حقوق با یک رتبه کاهش نسبت به سال قبل چهارم شده و روابط عمومی نیز از رتبه چهارم به پنجم رسیده است.

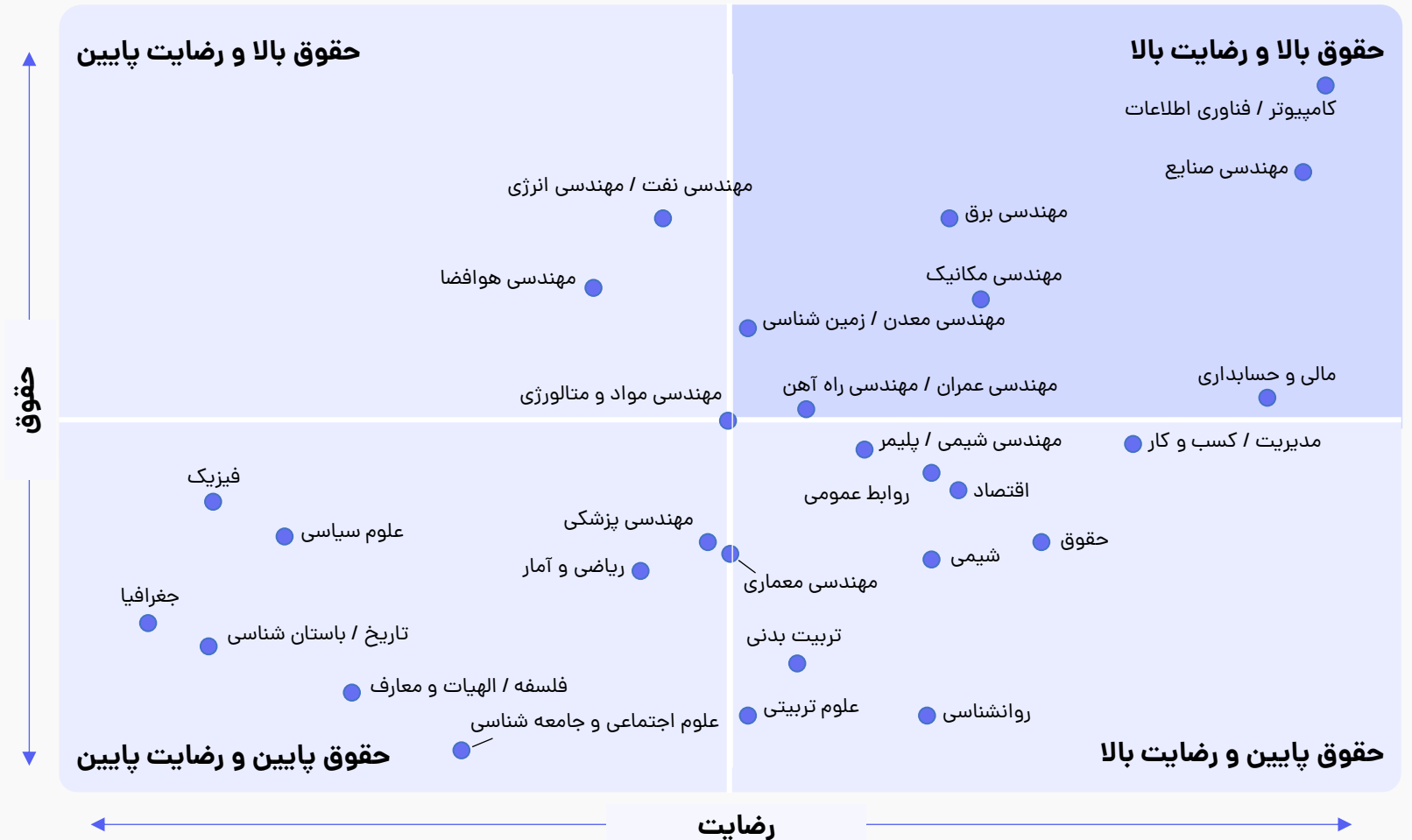
رشته‌های برتر سال ۱۴۰۳		رشته‌های برتر سال ۱۴۰۴	
مدیریت / کسب‌وکار	۱	مدیریت مالی / حسابداری	۱
مدیریت مالی / حسابداری	۲	مدیریت / کسب‌وکار	۲
حقوق	۳	اقتصاد	۳
روابط عمومی	۴	حقوق	۴
روانشناسی	۵	روابط عمومی	۵

رتبه‌بندی رشته‌ها بر اساس رضایت، حقوق، رتبه قبولی و اشتغال مرتبط

میزان رضایت فارغ‌التحصیلان	میانگین حقوق فارغ‌التحصیلان	میانگین آخرین رتبه قبولی (ریاضی)	میزان اشتغال در شغل مرتبط
۱ کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۱ مدیریت / کسب‌وکار	۱ کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۱ مدیریت مالی / حسابداری
۲ مهندسی صنایع	۲ مهندسی صنایع	۲ مهندسی برق	۲ مهندسی صنایع
۳ مدیریت مالی / حسابداری	۳ کامپیوتر / فناوری اطلاعات	۳ مهندسی مکانیک	۳ مهندسی مکانیک
۴ مدیریت / کسب و کار	۴ مهندسی برق	۴ مهندسی صنایع	۴ مدیریت / کسب و کار
۵ حقوق	۵ مهندسی هوافضا	میانگین آخرین رتبه قبولی (انسانی)	۵ کامپیوتر / فناوری اطلاعات
۶ مهندسی مکانیک	۶ مهندسی مکانیک		۶ مهندسی برق
۷ اقتصاد	۷ مهندسی معدن / زمین‌شناسی		۷ مهندسی عمران / مهندسی راه آهن
۸ مهندسی برق	۸ مهندسی نفت	۲ روانشناسی	۸ شیمی
۹ روابط عمومی	۹ مهندسی عمران / مهندسی راه آهن	۳ حقوق	۹ مهندسی شیمی / پلیمر
۱۰ روانشناسی	۱۰ مدیریت مالی / حسابداری	۴ اقتصاد	۱۰ مهندسی مواد و متالورژی

رابطه میان حقوق و رضایت کلی افراد از رشته‌های تحصیلی را می‌توانید در نمودار زیر مشاهده کنید

- در این نمودار رشته‌ها بر حسب رضایت فارغ‌التحصیلان از رشته و حقوق فارغ‌التحصیلان رشته به چهار گروه تقسیم شده‌اند. بازه رضایت از رشته، ۲.۱ تا ۳.۹ است (یعنی رشته‌های با رضایت بالای ۳ از ۵ در سمت راست نمودار قرار می‌گیرند) و حقوق رشته‌ها بین ۱۶ تا ۲۸ میلیون تومان تغییر می‌کند و رشته‌ای که میانگین حقوق بالای ۲۲ میلیون تومان در بالای نمودار هستند.
- با بررسی رضایت از رشته و حقوق فارغ‌التحصیلان رشته‌ها می‌توانید پیش‌بینی کنید که تحصیل در این رشته برای شما چه درآمد و رضایتی را رقم خواهد زد.
- عمده رشته‌ها در دو گروه «حقوق بالا و رضایت بالا» و «حقوق پایین و رضایت پایین» قرار دارند و کمترین رشته‌ها در وضعیت «حقوق پایین و رضایت بالا» و «حقوق بالا و رضایت پایین» قرار گرفته‌اند.

چگونه از بخش «راهنمای انتخاب رشته» در این گزارش استفاده کنیم؟

۱. عنوان رشته:

در این صفحه اطلاعات این رشته ارائه شده است.

۲. رضایت فارغ التحصیلان

در این بخش رضایت فارغ التحصیلان رشته، از ۵ نمره نمایش داده شده است.

رضایت کلی فارغ التحصیلان و رضایت به تفکیک در سه دسته «بازار کار و تعداد فرصت‌های شغلی»، «تناسب مشاغل با علاقه فردی» و «تناسب مشاغل این رشته با علاقه فردی» و «سطح درآمد» سنجیده شده است.

۳. حقوق

حقوق فارغ التحصیلان رشته: حقوق فارغ التحصیلان کارشناسی در سه سال اول پس از فارغ التحصیلی و سال‌های پس از فارغ التحصیلی و میانگین حقوق درخواستی افراد در مقاطع مختلف را در این بخش مشاهده کنید.

۷. ظرفیت

ظرفیت رشته در دوره روزانه دانشگاه‌های دولتی که با آزمون پذیرفته می‌شوند.

۶. بررسی صحت نتایج

بر اساس تعداد افرادی که برای این صفحه مورد بررسی قرار گرفته‌اند، ضریب اطمینان نتایج در این بخش نمایش داده شده است.

۵. گروه‌های شغلی فارغ التحصیلان

این نمودار نشان می‌دهد که فارغ التحصیلان رشته، عمدتاً در چه مشاغلی مشغول به کار هستند.

۴. روند آخرین رتبه

در این بخش روند آخرین رتبه قبولی در این رشته را در سال‌های اخیر می‌بینید. این شاخص آخرین رتبه پذیرفته شده در اولین دانشگاه دولتی را نشان می‌دهد. رشد این شاخص به این معناست که در سال‌های اخیر رتبه‌های بالاتری پذیرفته شده‌اند و قبولی در این رشته آسان‌تر شده است (و بالعکس).

کامپیوتر / فناوری اطلاعات

تعداد ورودی کارشناسی

۶۶۲۰ نفر

ضریب اطمینان

زیاد

رضایت کلی فارغ التحصیلان

۳.۹ از ۵

(رتبه ۱ از ۲۸ رشته)

میزان رضایت فارغ التحصیلان از رشته در شاخص‌های مختلف (رتبه ۱ از ۳۰ رشته)

بازار کار و تعداد فرصت‌های شغلی

۴ از ۵
(رتبه ۳ از ۲۸ رشته)

تناسب مشاغل با علاقه فردی

۳.۹ از ۵
(رتبه ۱ از ۲۸ رشته)

سطح درآمد

۳.۷ از ۵
(رتبه ۱ از ۲۸ رشته)

۱ منبع: رشته‌ی تحصیلی خود را از نظر شاخص‌های زیر چگونه ارزیابی می‌کنید؟ (ن = ۶۳۰۳)

میانگین حقوق فارغ التحصیلان کارشناسی در سه سال اول (میلیون تومان)

۲۳.۴

(رتبه ۲۸ از ۲۸ رشته)

میانگین حقوق براساس فاصله از فارغ التحصیلی کارشناسی (میلیون تومان)

میانگین حقوق درخواستی در مقاطع مختلف از فارغ التحصیلی کارشناسی (میلیون تومان)

بازه آخرین رتبه قبولی منطقه ۱ در دانشگاه صنعتی شریف

۵۰-۱۰۰

(رتبه ۱ از ۱۵ رشته ریاضی)

میزان اشتغال مرتبط اشتغال در شغل‌های مرتبط با رشته

۶۳%

(رتبه ۵ از ۲۸ رشته)

گروه شغلی فارغ التحصیلان (٪ از کل فارغ التحصیلان رشته)

روند آخرین رتبه پذیرفته شده در اولین دانشگاه

چگونه از بخش «راهنمای انتخاب رشته» در این گزارش استفاده کنیم؟

۱. عنوان رشته:

در این صفحه اطلاعات این رشته ارائه شده است.

۲. دانشگاه‌ها

دانشگاه‌های برتری که این رشته را ارائه می‌دهند در این بخش لیست شده‌اند.

کامپیوتر / فناوری اطلاعات

تعداد ورودی کارشناسی

۶۶۲۰ نفر

ضریب اطمینان

زیاد

۷. ظرفیت

ظرفیت رشته در دوره روزانه دانشگاه‌های دولتی که با آزمون پذیرفته می‌شوند.

۶. بررسی صحت نتایج

بر اساس تعداد افرادی که برای این صفحه مورد بررسی قرار گرفته‌اند، ضریب اطمینان نتایج در این بخش نمایش داده شده است.

۶. ظرفیت دانشگاه‌ها

این عدد نشان می‌دهد که هر دانشگاه، از این رشته در سال ۱۴۰۳ چه تعداد ورودی جدید در مقطع کارشناسی داشته است. (فقط ورودی‌های روزانه با آزمون در اینجا حساب شده‌اند)

۵. اشتغال مرتبط

این نمودار نشان می‌دهد که چند درصد از فارغ‌التحصیلان این رشته، در هر دانشگاه، به مشاغل مرتبط با رشته‌شان مشغول هستند.

۴. بازه آخرین رتبه قبولی

بازه قبولی آخرین رتبه رشته در هر دانشگاه، به تفکیک منطقه در این بخش قابل مشاهده است.

۳. حقوق دریافتی

این بخش حقوق دریافتی فارغ‌التحصیلان کارشناسی رشته را، تا سه سال پس از فارغ‌التحصیلی، در هر دانشگاه نشان می‌دهد.

نام دانشگاه	حقوق فارغ التحصیلان کارشناسی (در سه سال اول فارغ‌التحصیلی (میلیون تومان))	بازه آخرین رتبه قبولی			میزان اشتغال مرتبط	ظرفیت رشته
		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳		
۱. دانشگاه صنعتی شریف	۴۳.۵	۱-۱۰۰	۱-۱۰۰	۱-۱۰۰	۸۲%	۱۲۰
۲. دانشگاه تهران	۳۳.۱	۱-۱۰۰	۱-۱۰۰	۱-۱۰۰	۷۷%	۷۲
۳. دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک)	۴۱.۹	۲۰۰-۳۰۰	۱۰۰-۲۰۰	۱-۱۰۰	۸۲%	۵۵
۴. دانشگاه علم و صنعت ایران	۳۷.۸	۳۰۰-۴۰۰	۲۰۰-۳۰۰	۳۰۰-۴۰۰	۸۱%	۴۳
۵. دانشگاه شهید بهشتی تهران	۳۵.۱	۵۰۰-۶۰۰	۳۰۰-۴۰۰		۸۲%	۷۰
۶. دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۴۰.۱	۶۰۰-۸۰۰	۲۰۰-۳۰۰	۱-۱۰۰	۸۱%	۲۰
۷. دانشگاه فردوسی مشهد	۲۹.۴	۸۰۰-۱۰۰۰	۵۰۰-۶۰۰	۲۰۰-۳۰۰	۸۱%	۵۰
۸. دانشگاه الزهرا (س) تهران	۲۶.۴	۱۰۰۰-۱۵۰۰	۶۰۰۰-۷۰۰۰	۴۰۰۰-۵۰۰۰	۷۳%	۱۹

*رتبه‌های این گزارش تنها یک راهنمای تقریبی بر اساس کنکور سال گذشته هستند و همه عوامل مؤثر مانند محل زندگی و جنسیت را در بر نمی‌گیرند. برای مشاهده رتبه قبولی دقیق با در نظر گرفتن شرایط فردی، توصیه می‌شود از نرم‌افزارهای معتبر انتخاب رشته، مانند نرم‌افزار انتخاب رشته گزینه دو (نوراتو) استفاده کنید.